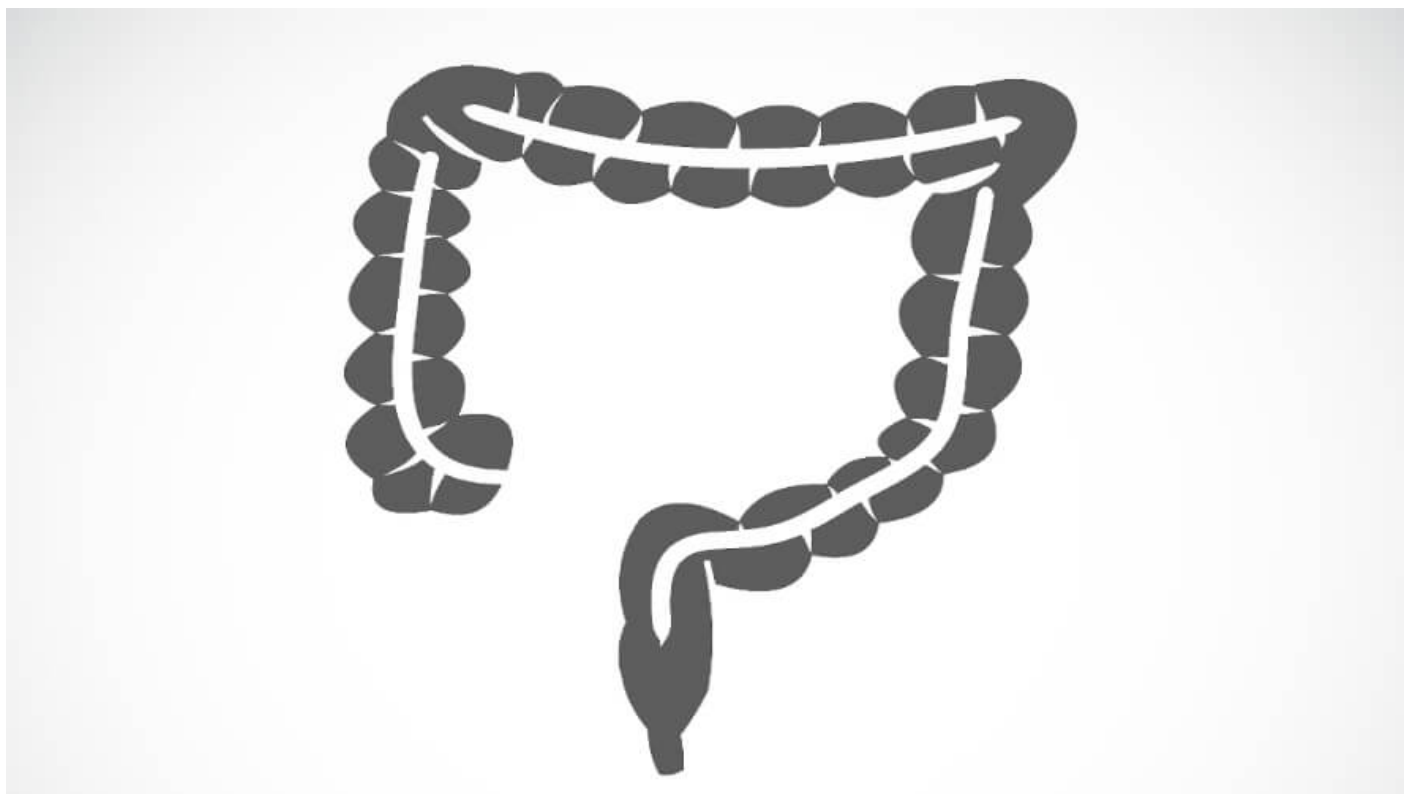

Boja stolice kod raka debelog crijeva

Promjena u boji stolice može izrazito uznemiriti pojedinca. **Pojava krvi u stolici može ukazivati na bezazlenu tvorbu poput hemeroida, ali i na tešku bolest - rak debelog crijeva.** Saznajte više o raku debelog crijeva i boji stolice kod raka debelog crijeva.

Saznajte više: [Rak debelog crijeva - uzroci, simptomi i liječenje](#)

Rak debelog crijeva - učestalost

Kolorektalni karcinom čini 90% malignih tumora debelog crijeva i na njega se uglavnom misli kada govorimo o raku debelog crijeva.

Rak debelog crijeva javlja se najčešće u dobi **između 60 i 79 godina**, manje od 20% karcinoma nastaje u osoba mlađih od 50 godina života.

Učestalost raka debelog crijeva je u postupnom porastu. U Hrvatskoj su stope pojavnosti i smrtnosti od raka debelog crijeva slične srednjim vrijednostima u razvijenim dijelovima svijeta.

Rak debelog crijeva **podjednako je čest u oba spola.**

Učestalost zloćudnih tumora kod muškaraca:

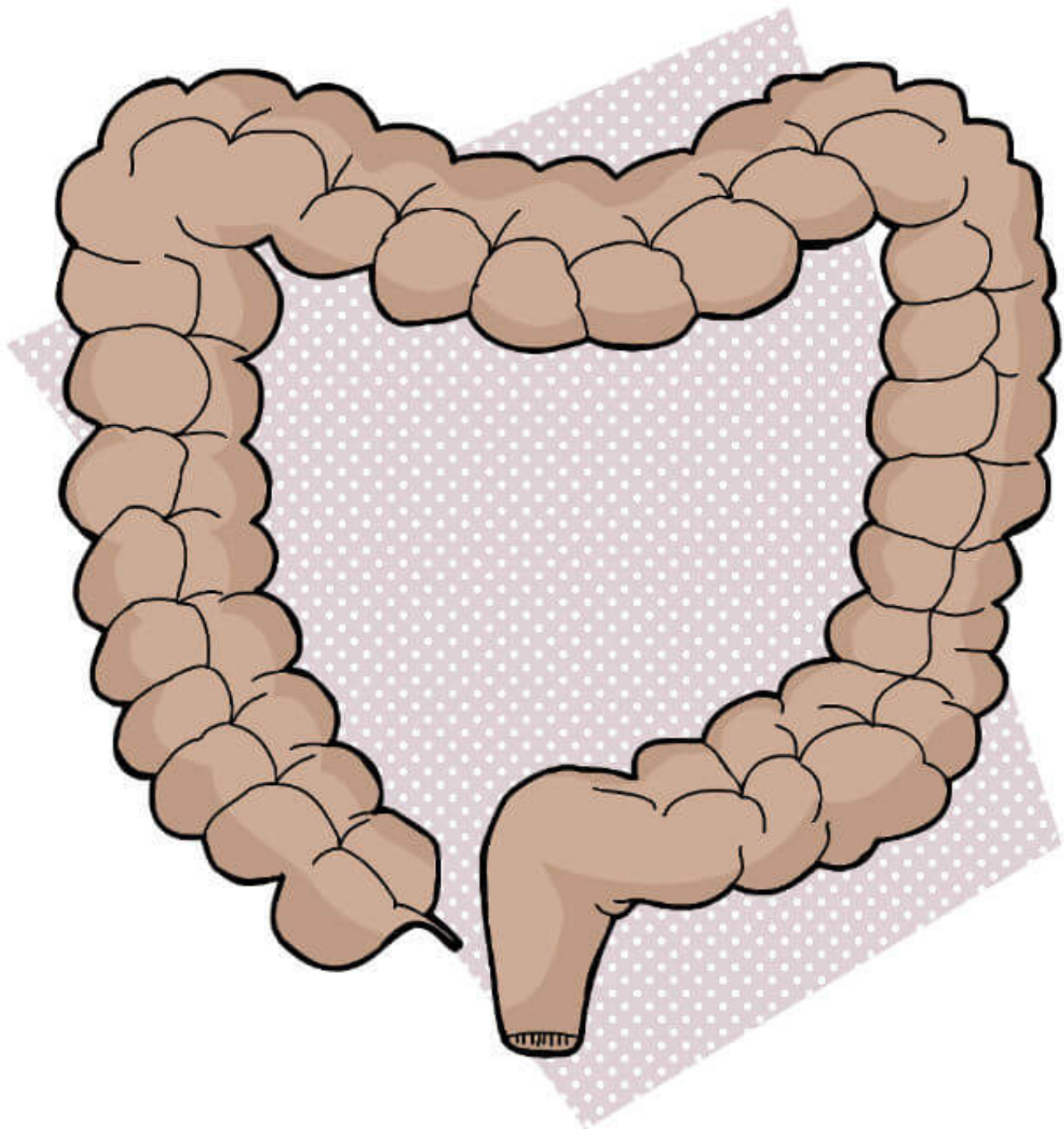
1. Rak pluća
2. [Rak prostate](#)
3. [Rak debelog crijeva](#)

Učestalost zloćudnih tumora kod žena:

1. Rak dojke
2. [Rak debelog crijeva](#)
3. Rak pluća

Gotovo 95% tumora debelog crijeva je **adenokarcinom debelog crijeva.**

[Polipi debelog crijeva](#) moguće su mjesto nastanka malignog tumora i zato se **svi polipi debelog crijeva moraju ukloniti.**

Rak debelog crijeva - uzroci

Kao i kod većine ostalih tumora, točan uzrok nastajanja raka nije poznat, ali opisani su razni čimbenici okoline koji mogu povećati šansu za nastajanje raka debelog crijeva.

Prehrambene navike imaju veliko značenje u nastanku raka debelog crijeva. **Veći sadržaj masti i manjak celuloznih vlakana** u prehrani sudjeluju u etiologiji ove bolesti.

Starija životna dob čimbenik je na kojeg ne možemo utjecati, ali ako znamo da se tumor javlja u određenoj dobnoj populaciji ljudi, možemo provoditi javnozdravstvene programe ranog otkrivanja bolesti, kao što radi i Hrvatska, testom za okultno krvarenje.

Genski čimbenici se ne smiju zanemariti jer je veća učestalost pojave raka debelog crijeva u nekim obiteljima. Također, postoji i **sindrom obiteljske adenomatozne polipoze** u kojem svi bolesnici obole od raka debelog crijeva.

Bolesnici koji imaju **ulcerozni kolitis** su posebno rizični za nastanak raka debelog crijeva.

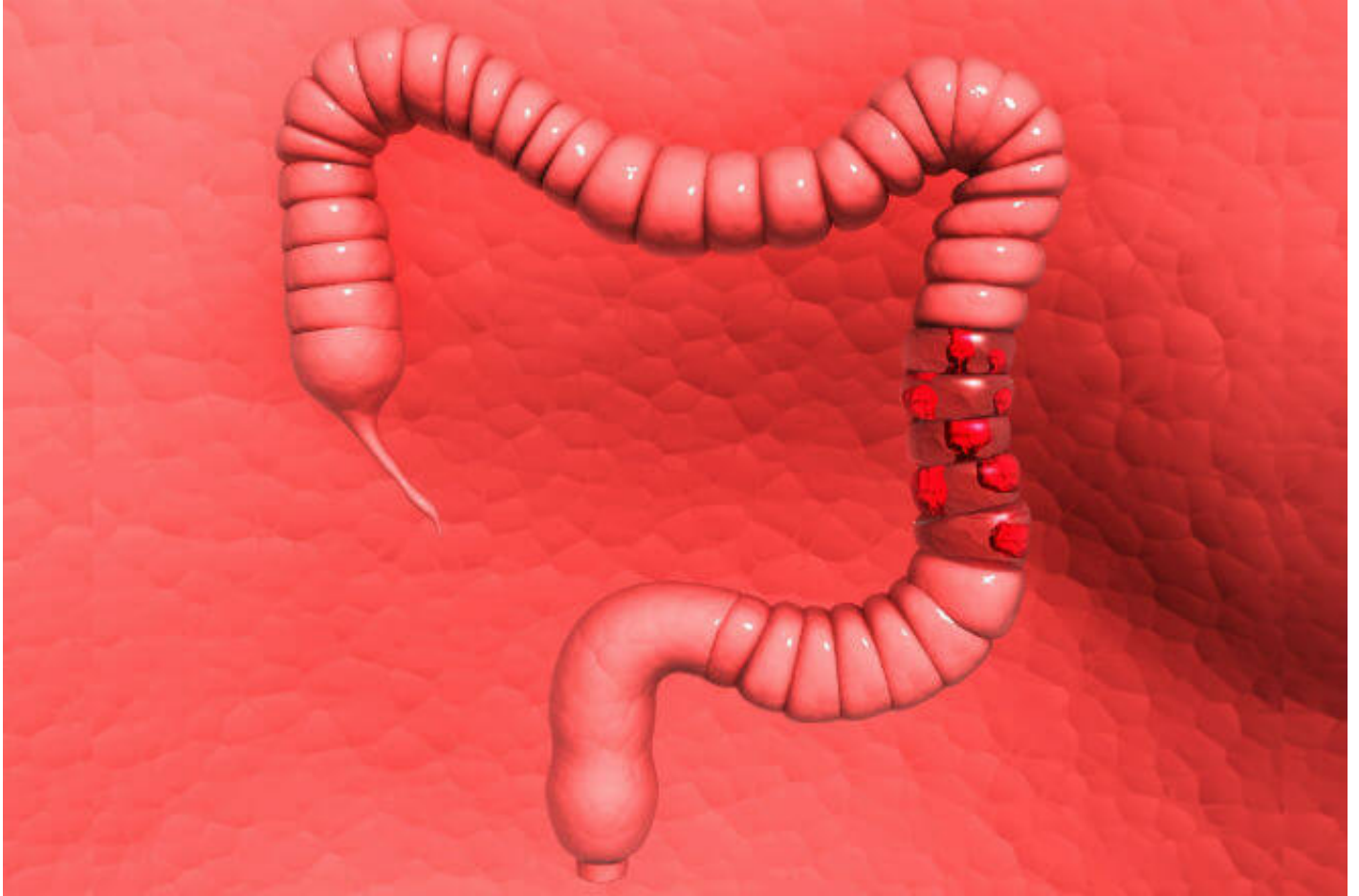
Bolesnici koji su operirali kolorektalni karcinom imaju 3 puta veću šansu za razvoj novog karcinoma od nekog tko nije bio bolestan.

Rak debelog crijeva - lokacije

Najčešće lokacije raka su redom:

- **rektum i sigmoidni kolon** (završni dio debelog crijeva na lijevoj strani abdomena i u zdjelici) - 50%,
- **cekum i uzlazni kolon** (debelo crijevo na desnoj strani abdomena) - 20%,
- **poprečni kolon** (debelo crijevo ispod ošita koje spaja uzlazni i silazni kolon) - 15%,
- **silazni kolon** (debelo crijevo s lijeve strane abdomena) - 15%.

Karcinomi koji nastaju u lijevom kolonu često su prstenasti i ranije daju simptome.

Rak debelog crijeva - simptomi

Većina bolesnika s kolorektalnim karcinomom dugo je **bez simptoma - asimptomatski**. Simptomi se razvijaju postupno i mogu postojati i mjesecima prije postavljanja dijagnoze.

Najčešći simptom raka debelog crijeva je **krvarenje u probavnu cijev**. Krv u stolici često nije vidljiva, ali uzrokuje **sideropeničnu anemiju**. Nedostatak krvi ([sideropenična anemija](#)) uzrokuje pojavu **umora i slabosti**.

Rak debelog crijeva s lijeve strane (silazni kolon, rektum, sigmoid) ranije i češće radi **specifične simptome** poput:

- grčevita bol u donjem dijelu trbuha (bolovi u crijevima),
- konstipacija ([zatvor](#)),
- [krv u stolici](#), crna stolica,
- sluz u stolici,

- [proljev](#).

U uznapredovaloj bolesti javljaju se **sistemne manifestacije**:

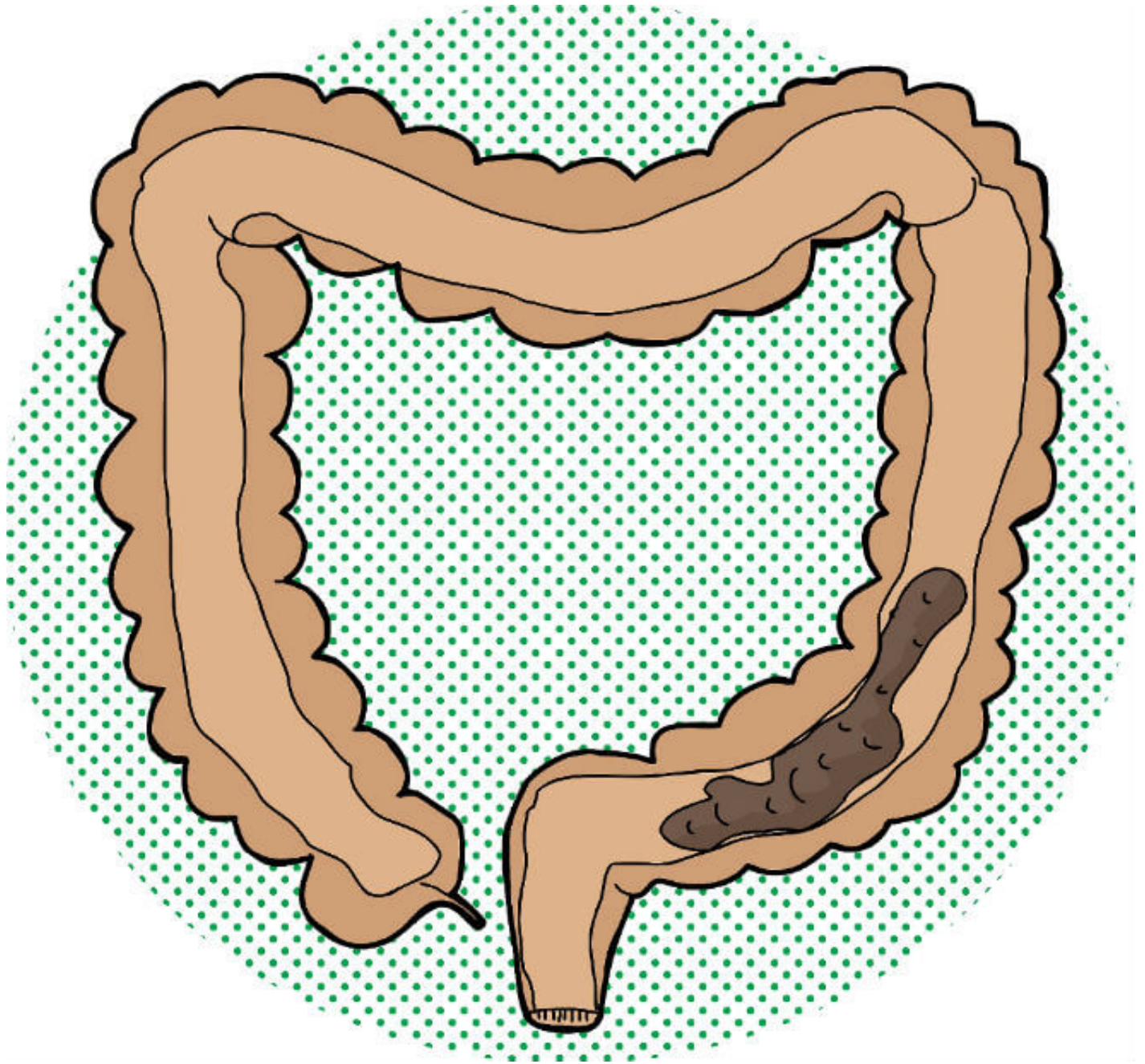
- gubitak tjelesne mase,
- povišena tjelesna temperatura,
- slabost i malaksalost.

Kod dugotrajne opstipacije može se razviti **ileus (stop u pražnjenju debelog crijeva)** koje zahtjeva hitnu kiruršku intervenciju.

Karcinom debelog crijeva najčešće metastazira u regionalne limfne čvorove.

Udaljene metastaze najčešće su u :

- jetri,
- plućima i
- mozgu.

Boja stolice kod raka debelog crijeva

Krv u stolici je najčešći simptom raka debelog crijeva.

Krvarenje često nije vidljivo očima (okultno krvarenje) i stolica može izgledati u potpunosti normalno. Krvarenje se može vidjeti mikroskopom i zato se radi **test okultnog krvarenja** kao probir bolesnika koji moraju napraviti kolonoskopiju da bi

vizualizirali postoji li rak debelog crijeva ili nešto drugo uzrokuje krvarenje.

Krvarenje može biti i očito te se javlja **vidljiva krv u stolici**. Krvava stolica je svakako znak za posjet liječniku.

[Rektalno krvarenje \(hematokezija\)](#) označava svijetlo **crveno krvarenje iz anusa, često pomiješano sa stolicom**. Mogu se pojaviti i krvni ugrušci.

Boja krvi ovisi o mjestu krvarenja iz probavnog sustava, **što je krvarenje bliže anusu, krv će biti svjetlija**.

Krvarenje iz anusa, rektuma i sigmoidnog dijela debelog crijeva je **svijetlo crvene boje**. Krv u stolici kod odraslih osoba, odnosno svježja krv u stolici može biti uzrokovana i hemeroidima.

Krvarenje iz poprečnog debelog crijeva te desnog crijeva bude **tamno crveno ili boje kestena**.

Ako se stolica duže zadržava u crijevima moguća je i potpuno [tamna stolica](#). Crna stolica naziva se i melena i češće je uzrokovana bolestima želuca poput čira na želucu.

Saznajte više: [Tamna stolica - što uzrokuje crnu stolicu?](#)

Uz krvavu stolicu može se javiti i **sluz u stolici**.

Osim krvi u stolici, neki bolesnici imaju i **promjene u konzistenciji**.

Može se javiti proljev, kao proljevasta vodena stolica ili dugotrajna opstipacija kada danima nema stolice, a kada dođe bude tvrda stolica.

Ako postoji opstrukcija u debelom crijevu, može se javiti **tanka stolica, poput gliste**. Tanka stolica je razlog za hitnu posjetu liječniku.

Boja stolice u raku debelog crijeva može biti:

- [tamna stolica](#),
- crna stolica,
- krvava stolica,
- sluzava stolica,
- proljevasta stolica.

Saznajte više: [Krv u stolici \(rektalno krvarenje\) - koji su mogući uzroci?](#)

Rak debelog crijeva - dijagnoza

S obzirom na to da rak debelog crijeva često ne daje specifične simptome, a umor je česti opći simptom, nećemo automatski pomisliti na rak debelog crijeva ako je netko umoran. **Ali ako je umor prisutan bez obzira na kvalitetnu prehranu, dovoljno sna i normalan život, nužno je za početak izvaditi krv.**

U krvnoj slici se može vidjeti [anemija](#) kao **manjak hemoglobina, eritrocita i pad hematokrita**. Na sideropeničnu anemiju ukazuje i **manjak željeza**.

Tumorski marker za rak debelog crijeva je **CEA** ([karcinoembrijski antigen](#)) i rabi se u praćenju tijekom bolesti.

Važan dio liječničkog pregleda kod sumnje na kolorektalni karcinom je i **digitorektalni pregled**. Digitorektalnim pregledom pregledava se završetak debelog crijeva. Digitorektalni pregled može otkriti drugi uzrok krvarenja - hemeroide.

Saznajte više: [Hemeroidi - simptomi, dijagnoza i liječenje](#)

Kod sumnje na rak debelog crijeva (zbog neobjašnjive sideropenične anemije ili pozitivnog testa okultnog krvarenja ili pozitivne obiteljske anamneze) radi se **kolonoskopija**.

[Kolonoskopija](#) je metoda kojom se može vizualizirati tvorba na ekranu, ali što je još važnije, može se napraviti biopsija i uzeti uzorak za patohistološku analizu.

Patohistološka analiza gledanja stanica pod mikroskopom definitivni je dokaz malignog tumora.

Kod nekih bolesnika nije moguće učiniti kolonoskopiju te se onda radi kontrastna RTG pretraga – **irigografija**. Irigografija vizualno prikazuje defekt punjenja kontrasta u suženom dijelu crijeva zahvaćenim tumorom.

Osim kolonoskopije s biopsijom, bitno je **ocijeniti i proširenost bolesti** što se radi slikovnim metodama poput CT-a i [MR](#)-a.

Rak debelog crijeva - liječenje

U bolesnika s lokaliziranim tumorom terapija izbora je **kirurški zahvat**. Koja vrsta kirurškog zahvata će biti izvedena ovisi o lokaciji tumora debelog crijeva.

Što je tumor bliže analnom otvoru, teže je izvesti radikalni zahvat u smislu odstranjenja tumora do u zdravo tkivo. Ako je tumor smješten pri kraju debelog crijeva, nije moguće spojiti zdravi kraj crijeva s drugim zdravim krajem te omogućiti normalnu, prirodnu defekaciju. Tada se radi otvor na prednjoj trbušnoj stijenci – *anus praeter*. Takvi bolesnici imaju omogućeno pražnjenje stolice u posebne vrećice.

Operacija izbora u bolesnika s tumorima smještenim na udaljenosti većoj od 5 cm od anusa je **hemikolektomija** uz obavezno radikalno odstranjenje regionalnih limfnih čvorova. Pojednostavljeno rečeno, **tumor i malo okolnog zdravog crijeva se izvadi, a slobodni i zdravi rubovi se zašiju zajedno**.

Daljnje liječenje ovisi o stadiju bolesti.

Često je potrebna **kemoterapija** nakon operacije da bi smanjili mogućnost nastanka lokalnog recidiva u zdjelici.

U novije vrijeme osim klasične kemoterapije primjenjuju se i „**pametni lijekovi**“ iz skupine antiangiogenih čimbenika – bevacizumab i monoklonskih protutijela na

čimbenike rasta – cetuksimab.

Saznajte više: [Kemoterapija - djelovanje, vrste i nuspojave](#)

Ako bolesnik ima metastaze u jetri ili plućima, nužno je procijeniti operabilnost tih promjena jer je dokazano da uklanjanje metastaza produžuje život.

Katkad je potrebna i radioterapija koja se kombinira s ostalim modalitetima liječenja.

Saznajte više: [Radioterapija \(zračenje\) - vrste, postupak i nuspojave](#)

Rak debelog crijeva - preživljavanje i prevencija

Postotak petogodišnjeg preživljenja kod raka debelog crijeva je veći što je tumor otkriven u ranijoj fazi bolesti. Najbolju prognozu imaju bolesnici kojima je rak otkriven u asimptomatskoj fazi, u fazi bez tegoba vezanih uz redovitu stolicu.

Ukupno petogodišnje preživljenje u prvom stadiju bolesti je 90%, a u zadnjem stadiju bolesti (stadij IV) je 15%.

Vlada Republike Hrvatske je 2007. donijela **Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva**. Program obuhvaća zdrave osobe oba spola u dobi od 50 do 74 godine s uobičajenim rizikom za rakom debelog crijeva. **Na kućne adrese tim osobama se šalje poziv za test na okultno krvarenje u stolici.**

Tragovi krvi u stolici se otkrivaju testom na okultno krvarenje.

Cilj ovog programa je rano otkrivanje raka debelog crijeva kako bi se smanjila smrtnost od raka debelog crijeva.

Ako ste dobili poziv za ovaj test, odazovite se! Rak debelog crijeva je česta bolest starijih i Vama je u interesu da ga otkrijete na vrijeme jer će Vam liječenje biti uspješnije i lakše.

Nagovorite svoje roditelje da se odazovu na poziv, možda im spasite život!